

ԿԻՆԻՍԻ

Կին շաբաթը օր կնքարարանի :
Տարեկանն է 30 դրոշ, փոխանակյան 20 դրոշ կան-
խի վճարել : Հարկը 40 փարայ :
Ուսանողանի համար ծախսը 3 փարայ, 4
փարայ (68 դրոշ) :
Ծանոցման արդը 40 փարայ է մեկ անգամ համար :

ՀԵՆՐԻԿ

Կարգը երկուսերու ծախսը Բաժանորդաց կն-
քաբեթի : — Խոջաբեթի օրինակն է ի Գործիչ Կո-
միտեի Սեկրետարի Բե- 183 : — Հարկերի վճարե-
լու արև է գրոշ 1 փարայ : Տնօրենն է Կ .
Պելե . Օրենքի իսկ վճարյալն է 3 :

ԲԺՂԿԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԺՂԿԱԿԱՆ

Փարիզի օրագիրներուն մեկուն մէջ կար-
դացուած հետեւեալ տխուր վիճակագրութիւնը
կիտմանք մենք ալ նշանակել յանձնելով զայն
մեր սիրելի ընկերացոյց ուշադրութեանը :

Փարիզի միայն մէկ յիմարանոցին մէջ գը-
նուած 170 խնդիրէն 60 ին խնդր ըլլալուն
պատճառ ոգելից ըմպելիք գործածելն է :

Ստորին — Սէնի միայն մէկ զիւղաքաղաքն
որ 9000 բնակիչ ունի , տարի 200,000 լիտր
օղի կգործածէ :

Լաբրիկայի Միացեալ Նահանգաց համար
Պ . Ֆրանշի ըրած մէկ նոր վիճակագրութիւնը
կայտնէ թէ հոն տարին 375,000 գինով կը-
գրանուին : Լա թիւէն 37000ն առանց ար-
թիւնալու կքնանան . կհաստատուի թէ դատա-
տանի ելած յանցաւորներուն ամենամեծ մասը
գինովութեամբ գէշութիւն գործած են : Պ .
Ռուսթոն օր բժիշկ է Լենինգրան կղզիներուն
մէջ , և երբուն տարածած մեռելոցն պատճառը
Լաբրի (տեսակ մը ոգելից ըմպելիք) չափա-
զանց գործածութեանը կուտայ : Ընկալի մէջ
տարին 200,000,000 լիտր օղի կշնուի միայն երկ-
րին բնակչացն համար . բսել է մարդ գլուխ տա-
րին 100 լիտր օղի կերթայ , որովհետեւ Ը զե-
տի բնակչաց թիւն է 2,000,000 :

Լաբրի մէջ տարին 25000000 Ֆրանզի
օղի կլուծուի : Լա մեծ մայրաքաղաքին մէջ տա-
րին 17450 գինով այր , և 17222 գինով կին
գրեթէ ամբողջ վիճակի մէջ փողոցներէն կը-
ժողովին . այս հաշուոյն մէջ չեն ընդգրկուին կա-
ռավարելու փորող գինովները :

Մեր ազգային գինովներուն թիւը չենք
կրնար գիտնալ , ոչ թէ շատ ըլլալուն ալ Տաճ-
կաստանի մէջ վիճակագրութեան սովորութիւնը
դեռ մտած չըլլալուն , որով ոչ գէշութեանց
ու աղէկութեանց , և ոչ գէշերուն ու աղէկ-
ներուն կրնանք ծանօթանալ :

Բարդաքան օրագիր մը ի Վաղղիա , այս-
օրինակ վիճակագրութիւն մը հրատարակելն յե-
տոյ , հետեւեալ գիտողութիւնը կընէ :

« Ի՞նչ պէտք էր ընել արդեօք ասոնց գէտն
առնելու համար . — նոր տոբը մը աւելցնել :
Բայց յայտնի է թէ Պէժիգա զայս փորձելով
չաջողեցաւ . իրաւ է որ օղիին գինը կարծա-
րանայ , բայց գինեւորը չափի գործածէ : Ըստ
կիսանայ ահա խնդրոյն լուծումը , որովհետեւ
արեւելութեան մոլութիւնը սուրբ տալէն աւելի
սաստիկ է : Մենք կկարծենք թէ գինովը գար-
ձեալ ըստ իւր սովորութեան պիտի խմէ՝ որ-

չափ ալ բարձր ըլլայ ըմպելեաց գինը . բայց կինն
ու զաւակներն աւելի պակաս հաց պիտի ուտեն :
Ըրբունի գանձը պիտի շահի , բայց մոլութիւնը
աւելի պիտի մեծնայ . ընտանեաց թշուառութիւ-
նը պիտի աւելնայ . ահա այս է վերջին ըլլալը » :

Լա օրագիրը , խնդիրը շատ ծանր խոտն
ու դժուար տեսնելուն , անոր լուծումը բարոյա-
գիտացկնողու . կրակը տեսնելով իմաց տալը
բաւական կհամարի , և զանի մարելու հոգը ու-
րիշին կյանքէն :

Ըրգ՝ թէ և մենք յիշեալ օրագրին չափ խո-
տնու արժանաւորութիւն չունինք , և ոչ իսկ
բարոյադէտ ենք , սակայն բաւական չենք հա-
մարիր միայն իմացնել թէ կրակ կայ . այլ զանի
մարելու ալ ջանալ կհամարանկենք , ոչ թէ փառ-
քի մը համար , հապա մարդկութեան և մեր ըն-
կերին ծառայելու տեսչիւ :

Ուտի որոշեցինք խնդիրն ըստ առողջաբա-
նութեան լուծել . անով սովորեցնել մեր ազ-
գայնոց թէ օղիին չափազանց գործածութիւնը
խիստ վնասակար է թէ բարոյապէս և թէ ֆի-
զիգապէս . քսակը կպարպէ և մարմինը կիտա-
ցնէ : Ըհա այս պիտի ըլլայ « օղի » վերնա-
գրով հրատարակելի յօդուածին նպատակը :

Ի փարիզ բժշկական ընկերութեան մը վեր-
ջին նիստին մէջ կարդացուած հետեւեալ օրա-
կար ծանօթութիւնն ի գիր առնելով կհրատա-
րակենք յօդուած մեր սիրելի ընկերացոյց , որով
գարնեալ առիթ կունենան յիշելու և կարդա-
լու թէ՛ որչափ ցաւալի հետեւութեանց առիթ է
ծխախոտի գործածութիւնը , և թէ՛ որքան ծանր
է մանաւանդ տղայոց համար :

Գպրոցի աշակերտ 12 տարեկան տղայ մը ,
բաւական ժամանակէ ի վեր ջղային ցնցման են-
թակայ եղած էր , որ երթալով կշատնար և կը-
ծանրանար : Լա սոսկալի հիւանդութեան գէտ
բժշկաց գործածած ամեն տեսակ դարման ան-
օգուտ կը լլան՝ անշուշտ պատճառն անծանօթ մնա-
լուն համար երկար ատեն : Բայց վերջապէս կը-
գըտնեն թէ տղան երկու տարիէ ի վեր գաղանի
կծէ՛ն եղեր . ուտի անոր այս սովորութիւնը
վնասելու համար բժիշկը ամեն տեսակ միջոց
ի գործ գնելով , զանի քիչ ժամանակէն առող-
ջացնելու ուրախութիւնը կունենան :

Լա գէտքն միայն հաղորդելով անցնիլ
չենք ուզեր , այլ կփախաբնք որ ամեն կարգի
ընկերացոյց , ծնողք՝ դատաւոր՝ անորէն և կա-
ռավարիչ մեծ զգուշութիւն ընեն մանաւանդ
տղայոց դասուն համար , որոնց մատղաշ հա-

տակն ու փափուկ կաղմուածքը քիչ խնամոյց
պէտք չունի :

Ծնողք եթէ կուզեն որ ապագային մէջ
իրենց զաւակները հարուստ ու առողջ ըլլան ,
կպարտաւորին խնամել զանոնք : Լա յոյսի ըն-
թացքով առաջնորդելու են անոնց , որով ու-
նենան մաքուր և առաքինի սիրտ մը առոյգ և
բարեկազմ մարմնով :

Լա ողջութիւնն է առաջնորդ ճշմարիտ հա-
րստութեան . առանց առողջութեան բնաւ հա-
րստութիւն չըլլար , և առանց առողջութեան հա-
րստութիւնը թշուառութիւն է : — « Լա ողջ
մարմին մ'ունենալն , առանց գիտնալու հարուստ
ըլլալ է » , կըսէ իտալական առածը :

ԱՅԳԱՅԻՆ

Եգիպտոսէն այս շաբաթ ընդունած լու-
րերնիս աւելի արդիւնաւոր ու բերկրաւոր են :

Նախորդ ամսոյն 22 ին , Լաջնորդական
Փոխանորդ գերապատիւ Հօր յորդորմամբն ու
ջանիւք , ընդհանուր Ժողով գումարուելով ի
Վահրէ՛ գիշերօթիկ գպրոց մը հաստատելու
որոշում եղեր է :

Լա գպրոցը պիտի ունենայ քսան աշա-
կերտ , որոնց տասը Եգիպտոսի վիճակէն , և
միւս տասը գրեթէ Լսիոյ զանազան գաւառնե-
րէն պիտի առնուին : Ինը տարեկանէն մինչեւ
տասներեք տարեկան եղող և գոնէ հասարակ
ընթերցմունքը կատարելագէտ սովորած տղայք ընտ-
րելի են :

Ինչպէս նախընթաց թուով ծանուցինք ,
տարանի և կիսամեայ լրագրի մ'ալ հաստա-
տութեանը հոգ կտարուի : Նոր անգեկութեանց
նայելով , լրագիրը պիտի սկսուի հրատարակուիլ
առաջինկայ տարւոյն սկիզբէն :

Եգիպտոսի մէջ տեղի ունեցած յառաջա-
դիմական այս շարժումները միայն նշանակելով
անցնիլ չենք ուզեր , այլ պարտ կհամարինք մեզ՝
հրատարակաւ շնորհակալ ըլլալ այս ամենուն պատ-
ճառ եղող Գերապատիւ Տ . Մկրտիչ Սրբա-
զան Երբեմնիսկոյոսին , և բոլոր անոնց՝ որք կը-
բարեհաճին օգնել անոր , ջան ի գործ գնելով
անոր ազգայնէն խորհուրդները արդիւնաւորելու
համար : Ընորհակալ կը լլանք ոչ միայն մեր կող-
մէն , այլ և ի գիմաց ընդհանուր Եգիպտոս , ո-
րովհետեւ վստահ ենք որ այսօր ամեն կարգի ազ-
գայինք սիրով կփախաբնք անանկ զիշերօթիկ
գպրոցներու , տպարաններու և լրագրաց օր ըստ
օրէ շաանալը , և թէ՛ պատրաստ են քաջալերել

անոնց հիմնադիրներն ու անոնց յարատևութեան համար ջանադիր եղող ազգասէր անձինքն :

Ընդհանուր Ազգիս ուշադրութեանն ու խնդակցութեանն արժանի է նաև հետեւեալ լուրն, զոր դարձեալ Վահրէէն հաղորդած են մեզ :

« Տեղւոյս Առջնորդական Փոխանորդ գերապատիւ Տ . Մկրտիչ Ս . Արքեպիսկոպոսը շնորհիւ վսեմափայլ Վուպար փաշայի պատիւ ունեցաւ նախորդ ամսոյն 21 ին շաբաթ օրը ներկայանալ բարձրապատիւ Փոխարքային :

« Վորին Բարձրութեան սիրելի, վսեմաշուք Վուպար փաշայ մեր մեծանուն ազգայնոյն ալ շնորհակալութեան անհրաժեշտ պարտք ունիմք, իր այն ջանիցն ու հոգածութեանը համար, որ ազգասիրաբար կցուցնէ միշտ մեր եզրագաւառներն ազգայնոց յառաջդիմութեանն ու օգտին համար : Ինչիկա իր ընտիր յատկութիւններովը Եզրիպտական Վառապարութեան սիրելի և Եւրոպիոյ առջև մանաւանդ մօտեցնող ունեցած կենդան խնդրոյ մ'առնիմք մեծ յարգ ու վարկ ստանալով, արժանի հանդիսացած է համարենք Ազգիս պարծանք ու խնդութեանն առիթ ըլլալու :

« Ես արդարև կ'յարգեմ լուսաւորութիւնն և կ'իմաստաւորեմ որ իմ Վառապարութեանս

« ներքև գտնուած բոլոր հպատակներն ալ միշտ ի լուսաւորութիւն դիմելու համար դպրոցներ ու կրթարաններ ունենան . այս մասին օգնելու եմ ամեն կարգի հպատակներուս և օգնելու ալ պատրաստ եմ : Հպատակներուս մէջէն սիրեմ եմ Հայր իր վաղեմի հաւատարմութեանն համար : Հատ անգամ կրկնել եմ Վուպար փաշայ իմ սիրելոյս, որ ջանայ Ձեզի պէս արթուն և քաջ հովիւ մը բերել տալ, որ պէս զի Հայ ազգն ալ զուրկ չմնայ իմ այս փախաբանաց շնորհներէն : Տեսնեմ զՁեզ . ջանացէք, աշխատեցէք ազգերնիդ բարեկարգել, դպրոցներ հաստատել և աշակերտներ հասցունել, որովհետև իմ Վառապարութեանս բոլոր պաշտօնները ուսումնական հաւատարմութեան համար միայն պահած եմ : Որ և իցէ գոհարութիւններ թող արգելք չըլլալն մեր այս բարի նպատակին . եթէ այս մասին կարօտութիւն մ'ունենաք՝ պարտք կ'ըլլայ Ձեր վրայ, որ անպաճառ իմացունէք մեզ, որպէս զի պէտք եղած օգնութիւնները իբրև պարտաւորութիւն վճարեմ Ձեզի » :

Բարձրապատիւ Փոխարքային այս աշխարհաշէն յայտարարութիւնը, ինչպէս նաև այլեւայլ պարագաներու մէջ ըրած երևելի գործերը անտարակուսելի ապացոյցներ են իր հայրական բարձր խնամքը՝ որ կտարածէ բոլոր հպատակացն և մասնաւորապէս Հայ ազգիս վրայ, որով ուրիշ ազգաց հետ միանգամայն մեր Ազգին հան-

րութիւնը շնորհապարտ կրնէ և ջերմ շնորհակալութեան պարտք կ'ընէ ամենուս վրայ, զոր այս առթիւ խոնարհաբար մատուցանել մեծ պատիւ կ'համարեմք մեզ :

« Վորին բարձրութեան սիրելի, վսեմաշուք Վուպար փաշայ մեր մեծանուն ազգայնոյն ալ շնորհակալութեան անհրաժեշտ պարտք ունիմք, իր այն ջանիցն ու հոգածութեանը համար, որ ազգասիրաբար կցուցնէ միշտ մեր եզրագաւառներն ազգայնոց յառաջդիմութեանն ու օգտին համար : Ինչիկա իր ընտիր յատկութիւններովը Եզրիպտական Վառապարութեան սիրելի և Եւրոպիոյ առջև մանաւանդ մօտեցնող ունեցած կենդան խնդրոյ մ'առնիմք մեծ յարգ ու վարկ ստանալով, արժանի հանդիսացած է համարենք Ազգիս պարծանք ու խնդութեանն առիթ ըլլալու :

« Գանտրմայու վիճակին վերաբերեալ քանի մը գործոց համար ազգային Արարութեան կողմէն անցեալները կազմուած յանձնաժողովն այս օրերս իր պաշտօնը լրացուցած, և պէտք եղած տեղեկագիրը Արարութեան մատուցած ըլլալով, յուսով է որ քիչ օրէն նոյն վիճակին Առջնորդ Եզրեսեան գերապատիւ Տ . Յովհաննէս Ս . Արքեպիսկոպոսն մայրաքաղաքէս կ'մտնի երթալ և հոն ի գործ դնելու համար ի նորոյ եղած տնօրինութիւնները :

« Գէտք է շնորհակալութեամբ գիտնալ, որ Վորին Արարութիւնը Պօլիս դալով, Գանտրմայու ազգայնոց վիզէն հարստահարութեան լուծը վերցնելու ամեն ջանք ըրած ու միանգամայն յաջողած ալ է :

Բարձրագոյն հրամանաւ անցեալները փոխուեցաւ տեղւոյն միւստիքը, և լսածնուս նայելով այս օրերս ալ ուրիշ հրաման մը եղեր է Օրոթլեան Կիրակոս անուն անագորոյն ազգային բոլորովին մեթեւու համար ազգային պաշտօններէ : Եհաւտիկ բաժինն այսպիսի հայերու . . . Երանի էր թէ օրինակ և խրատ ըլլար ուրիշներուն ալ, որ փոխանակ իրենց ազգայնոցն օգնելու՝ կ'լլկեն ու կ'հարստահարեն զանոնք : Գիտեմք գեռ ևս տեղ տեղ Օրոթլեանի պէս հայեր կ'գտնուին, բայց անտարակոյս եմք որ անոնք ալ ուշ կամ կանուխ իրենց բաժինը պիտի ընդունին, որ է յաւիտենական նա-

խատինք :
Կհաւատենք թէ Խաչիւտարի ազգային գերեզմանատան խնդիրն այս օրերս վերջանալու վրայ է :

Ես մասին թէ և շատ տարածայնութիւններ կան, բայց դեռ ստուգուած ու պաշտօնական չըլլալուն հրատարակութեան արժանի չեմք համարիր : Պատրիարքարանէն երկու օր յառաջ մեր ընդունած տեղեկութեան նայելով, ասկէց երկու շաբաթ յառաջ Ք . Վանէն իմաց տրուելու է Պատրիարքարանի, որ Ազգին կողմանէ երեսփոխանութիւն մը կազմուելով Ք . Վուպար զրկուի . այս ազգարարութեան համեմատ Իւսկիւտարի ազգային խորհուրդը ընելով ընդ նախադասութեամբ գերապատիւ Տ . Սարգիս Ս . Արքեպիսկոպոսի՝ երեք երեսփոխան որոշեր ու ծանուցեր են Պատրիարքարանի, և հետեւաբար նորոշուի երեսփոխանները միանալով Պ . Յովհաննէս հետ՝ որ արգէն յիշեալ խնդրոյն հարգադրութեանը համար կաշխատի, անցեալ և րեքշաբթի օրը բարձրագոյն դատարանը ներկայացնել են :

Կյուսամբ թէ յիշեալ երեսփոխանութեան ներկայութիւնը, և Արարութեան կողմանէ ըստ իւր անժխտելի պարտաւորութեան մինչև հիմա ի գործ դրուած և դրուելիք ջանքն ու աշխուժութիւնը յաջող և ազգօգուտ վախճան մը կուտան յիշեալ խնդրոյն, և մենք բարեբաղդութեամբ կուենենաք ծանուցանելու յարգոյ Հաւատարմութեան թէ ի վտանգի գտնուած մեր ազգային իրաւունքը Կոստանթնուպոլիս տաքանք, և նոր հետ մեր պարտաւորուած շնորհակալութիւնը կ'մատուցանենք որու որ արժան է :

Եւսմանուս նայելով, երեկուան ժողովին մէջ այս կարեւոր խնդրոյն վրայ ալ խորհրդակցութիւն պիտի ըլլար : Բարեբաղդ եմք եթէ իւրաքանչիւր ժողովական խելամուտ եղած է թէ այս խնդիրը նուազ և հարեւանցի ուշադրութեան արժանի չէ, և թէ՛ այս մասին ամենափոքրիկ անհոգութիւն մը կրնայ մեծ վտանգ հասուցանել Ազգիս թէ պատուոյն և թէ իրաւունքը :

Ս . Երուսաղէմայ նորընտիր Պատրիարք ամենապատիւ Տ . Եսայի Արքաշան Հայրը հինգշաբթի օրը ողջամբ մայրաքաղաքս հասաւ Ս . Եղիշեանէն, ուր գացած էր Եպիսկոպոսու-

ԿԵՂԵՐ ՀԻՒՆԴԻՐ
ՏԵՒԷ 46

ՏԵՒԷ Ժ .
ՏՈՒՔ . ՕՆԷՍԹԻՆ միշտ

Խնդր՝ մարդ, կըցաւիմ վրան, պարապ տեղը ստակ կըլատնէ . անտարակոյս աղջկը հիւանդ չէ այլ սիրահարած է : Եւ եթէ կարենամ իւր սիրականը երևան հանել, մէկէն առողջացնելու գեղը գտած կըլլամ . կ'յուսամ ամէն բան իմանալ Երանիկ օրիորդէն : Սիշտ ինծի սիրահարական աչքեր կընետէ, բայց ասիկա հիւանդներուն սովորութիւնն է, ամեն անգամ իրենց բժիշկը աղէկ աչքով կընային . չեմ կարծեր որ ինծի սիրահարած ըլլայ . և եթէ այնպիսի բան մը իմանամ, մէկէն կը դադարեմ զինքը ինամելէ, որպէս զի չըսուի թէ իմ արհեստիս պատճառանքով պատուաւոր մարդու մը աղջկը գլխէ հանած եմ . ես պատիւս կը ծաննամ և չեմ զոհեր զայն եթէ աշխարհիս բոլորովին իմա ըլլալը գիտնամ : (Կերթայ)

ՏԵՒԷ ԺԱ
Սենեակ զանազան ախոռներով .
Բանթալան . Սարգուհիին ձեռքէն

բռնած . երեք բժիշկները և թարգմանս վերաբոյժը :

ԲԱՆ . Քեզ նայեմ աղջկա, ոյժ առ, քիչ մը համբերութիւն ունեցիր . նայինք ինչ պիտի ըսեն այս բժիշկները . գիտես թէ քու աղէկութեանդ համար է :

ՎԱՐ . Ես, այո, երեք բժիշկ, որպէս զի եթէ զիս մեղցնեն, հարուածը որինք ըլլալը չիմայուի :

ԲԱՆ . Չէ, աղջկա, չէ . քեզ աղէկցնելու համար է և ոչ թէ մեղցնելու :

ՎԱՐ . (Իմ սիրելի բժիշկս, անկեղայ միայն կրնայ առողջացնել զիս) :

ԲԱՆ . Պարոններ, հրամայեցէ նստեցէք : (ամենքն ալ կընստին)

ՕՆԷՍ . Պ . Թարգմանս, հոս վերաբոյժի պէտք չունինք :

ԹԱՐ . Կրնայ ըլլալ որ արիւն առնել պէտք ըլլայ :

ՕՆԷՍ . Թե որ պէտք ըլլայ զձեզ կըլան չենք :

ԹԱՐ . Ինչպէս . միթէ պարոնայց մէջ նստելու պատիւը չեմ կրնար ունենալ . ես ալ հրաւիրուած եմ :

ԲԱՆ . Պարոններ, ահա իմ հիւանդ աղ-

ջկիս . կը խնդրեմ որ ջանաք իւր հիւանդութիւնը ճանաչու ձեր հմտութեամբ, և գաղափարնիդ յայտնելու :

ՕՆԷՍ . Պատուարժան տեսք իմ և ընկերք, օրիորդին արդի բժիշկը ըլլալովս, ինծի կիշայ իւր հիւանդութեան պատմութիւնը ընել և յայտնել թէ զինքը տառապեցնող ցաւը սրտին և շնորհակց առողջական ոյժը կազմող ոգւոց յուզմունքը աւելցնելով, կենսական մասանց մէջ պատահած շարունակական ճնշումները աւելն ուժով կը ցնցէ, որով երբեմն երբեմն ճնշումութիւնը քիչ մը կարգիլուի : Ես մասին կարծիքս կ'հաստատէ իւր ամենայն գիւրութեամբ խնդալէն լալու փոխուիլը, որն որ վերին աղիքներուն զանազան շարժումներէն յառաջ կուգայ, այսինքն թոքներուն լայնալէն կամ սեղմուելէն : Եսնոցմէ կը հետեցնեմ թէ օրիորդին ցաւը սոսկ բարոյական է և ոչ թէ ֆիզիկական . բոլորովին իւր երեւակայութենէն կախեալ է . և որովհետեւ բժշկական արհեստին մէջ բարոյական ցաւոց համար մասնաւոր դեղ մը չիկայ, կարծեմ թէ պէտք է կերպով մը ծանօթանալ իւր սկզբանքը և կատարել իւր հաճոյքները եթէ պարկեշտ են, ապա թէ ոչ ուղղել զանոնք : Եհա իմ կարծիքս . կը խնդրեմ որ պա-

Թեան բարձր աստիճան ընդունելու համար :

Նոյն օրը փառաւոր ընդունելութիւն եղաւ Վորին բարձր Սրբազնութեան :

Վրացիին գալուցներուն , ինչպէս ուրիշ ուսմանց դասագրոյ՝ նոյնպէս հրամարանութեան դասագրքի մ'ալ ունեցած պէտքը , որ երթալով զգալի կըլլար , այս օրերս լցուած գտնելու ուրախութիւնն ունեցանք յանախակալ :

« Սկզբունք հրամարանութեան » անուն ընտիր դասագիրք մը տեսանք երէկ որ մեծարգոյ Ը . Ս . Վ . Գորաբաշխանի յաջող գրչէն ելած , և Պէշկեթաշի Հայկազնեան շահաւետ ընկերութեան արգեստիք ի լոյս ընծայուած է :

Սեծարգոյ Հեղինակն , հրամարանութեան կարեւոր գիտութիւնը Վրացի մանկուոյն դիւրմունքի ընելու համար , յիշեալ դասագիրքը մեծ խնամով յօրինած և լ'նկերութեան կողմանէ ալ ըստ իւր սիլլան անոր ածան գին ուրոշուած ըլլալով , քաջայայտ եմք որ բոլոր աղագային գալուցներէն կընդունուի՝ արժան եղած շնորհակալութիւնը մատուցանելով թէ բազմաճառ Գորաբաշխանի որ այս աղագուստ ծառայութիւնն ալ ըստ Վրացի , և թէ Հայկազնեան լ'նկերութեան՝ օրուն միակ նպատակն է այսպէս օգտակար ըլլալ աղագային մանկուոյն :

Վրբին գրին է 15 զրուշ , և կգտնուի ամեն հայ գրաւաճառաց քով :

« Պ . Տնօրէն — Թեպէտ և խոստացեր էինք , Սեպտեմբեր 2429 թուոյն միջոցաւ , որ Տիգրանեան Սկրտի վարդապետին հրատարակած Հայէք գրոյն մէջ նկարագրուած խարդախութիւններն , ստուգութիւններն և հայհոյութիւններն մի առ մի նշանակելով՝ երեքին և չորեքին * անգամ խալաւաւակել նորս հեղինակը . բայց սակայն բանասեր և հետաքրքիր անձինք այս անհաճոյ և տարագէտ պաշտօնը մեզն չեճգելով՝ Սեպտեմբեր 2429 , Սեպտեմբեր 2429 , Սեպտեմբեր 2429 , և այլ իրադրաց և Հանդիսից միջոցաւ կատարելին , թէ Սեծարգոյ խորագիրք և թէ Սեծարգոյ ուսումնականք . որոյ շնորհակալութիւնն հրապարակաւ ճատուցանելու չեմք դանդաղիր . մանաւանդ զոր Հանդիսին նախորդ 46 , 47 , 48 թիւերով մէկ երկու անձանց աղգասիրաբար և մտերմաբար մեզն ըրած պաշտպանութեան բանադատութիւններուն , որ և այս վերջիններուն լիապէս գոհունակութիւնն մատուցանելով՝ միանգամայն անոնց քանի մը կէտերուն վրայօք բացատրութիւն տալն ալ չեմք զընդունալ :

* Ըստ որում մենք՝ այդ խարդախին ինչ և ո՞վ ըլլալը՝ կանխաւ ծանուցիր եմք հասարակութեան . տես Վիար . աղետ . Երուս . եր . 222 . և Գատաքնութիւն դատաքնութեանց , եր . 82 , աշխատութեանց մէջ :

Բնայք իրենց հմուտ փորձառութեամբ բարեհաճին կարծիքին յայտնելու :

ՎԱՐ . (Իմ սիրելի տղայք յայտնելու ձանցերէ հիւանդութիւնս :)

ԲԱՆ . (Ըստ Պ . տղ .) (նէսթին կուզէ որ աղջիկս խնեթ ըլլայ :)

ՊՕՆԱ . Պարոն Սալփաթի , յայտնեցէք ձեր կարծիքը :

ՄԱԼԻՖ . Իմ մասին Պ . Տ . (նէսթին խոհեմ դատողութիւնը կը հաստատուի՝ ամեն պարագաներովը : Իւր երեւակայութենէն առաջ և կած ձեռնները երեք հատ են . Տքնութիւն , Լնխորդութիւն և Կիզիքունն սրտի : 2 իկնարքանալ , որովհետեւ օրիորդը շարունակ մտածելու սովորեցուցած ըլլալով զինքը , զլուռն կապուած է թիւերէն ըսուած մասէն անդադար չտալով ու զինքն կըլլեն , որք ուղղութիւն փորձենք թուութեան մէջ կը պահեն , որով անկէ իշած ջղաշին թիւերը բոլորն ալ ձգտեալ և յուզման մէջ են . և զլուռն գործիքը այն ոգիներուն գործողութեանցը երթալով ըլլալով , միշտ արթնուն կը մնայ : Լնխորդակ չունի , որովհետեւ օրիներուն յուզմանքը ջղային անին մէկ մասերու մէջ տարածուելով սաստիկ կերպով կը ցնցէ զնարգը , ուսկից կը ծագի մէկ անկատար մարտողութիւն :

Լանար . այն է , նախ յիշեալ դուհիկ գրուածին ըսել կուզեմք փոշալից Հայէքոյն մէջ՝ մեր անձնականին գէտ բազմազան հայհոյութիւններ և զբարտուութիւններ պարունակելուն համար , իւր յանդիմանական ձեւով , կամ իւր թէ ցաւելով մը զուրցած են մեր Վրգոյ բարեհաճները , թէ՛

— Սինչե ցարդ կոպտէինք , որ Սինչեգատեանը հրապարակական թերթերու միջոցաւ քննադատութիւն մը ընելով հրատարակէր . — Ըստ մասին մեր լակոնական ոճով պատասխանը այս է , այն որ ժամանակաւ Գիմնասիւնէս փրկիստիայն զուրցած է . — Համբերել նախատեսացէք ձեր զննատողն . — վասն որոյ և հասնայս վկայութեան համեմատ մենք չենք պատասխանէր ըսելու աւելորդ է : Երկրորդ՝ մեր յիշեալ բարեհաճները կը գանգատին առաջարկելով մը թէ՛ — Ըստ մենք բողոքագրով մը Վրգային վարչութեան պէտք էր ներկայացնէինք զայն . — ու մեր պատիւը պահանջէինք՝ ըսել կուզեն : Ըստ համար ալ կըսեմք , թէ՛ և թէ՛ Վրգային վարչութեան ընթացիկը վրայօք մեզն չափ տեղեկութիւն ունենային՝ կարծեմք թէ աւտի ալ մեզն չեն առաջարկէր . ըստ որում մենք լաւ գիտեմք և համոզուած ալ եմք , որ Վրգային վարչութիւնը՝ այսպիսի աղգին ցնցերուն բան մը ըրած չէ՝ ու չկրնար ալ ընել , քանի որ կուսակցութիւն կուսակցութեանց ամենայն ինչ կուսակցութիւն է՝ Վրգիս ընթացքը ու կառավարութիւնը , վասն որոյ շատ կըլլայ ըսել , որ եթէ ըստ օրինի գործ մ'ալ տեսնելու որ ըլլան ժողովական Լնգամք , արգելք եղող խոչընդոտներ կրնան գտնուիլ աղգին մէջ : Իսկ այսու ամենայնիւ մենք մեր բարեհաճներուն առաջարկութիւնը ընդունելով՝ իւր վերջին փորձ վերստին զիմեցինք բողոքագրով մը Վրգիս կեդրոնական վարչութեանը . յուսալով որ այժմ Սահմանադրապետ կազմուած ըլլալով վարչութիւնը , ըստ առաջնոյ ընթացիկ չեմք պատահիր , որով և ակամայ կամք մեր իրաւացի բողոքները հասարակաց ատենին ներկայացնելու Եւ քանզի յիշեալ Հայէքոյն մէջ ուրիշ ծանր զբարտուութիւններ ու ծածկուած խնդիրներ ալ կան , թէ մեր և թէ ժողովական Լնգամք վրայօք , մեր բանասերներուն ուշադրութիւնէն կարծեմք թէ վրայած են , որն որ մենք ներկայացուցինք զանոնք Վրգիս վարչութեանը . ուստի տեսնենք թէ ինչ պատասխան պիտի տայ անոնց Տիգրանեանը , և ինչպէս պիտի գատէ զանոնք Վրգային վարչութիւնը :

Ի վերջոյ մեր բանասերները գոհ ընելու համար՝ այսքան մը կը պարտաւորուինք առ այժմ հրապարակաւ իմացունելու մեր օստիկն ըսել կուզեմք Տիգրանեան վարդապետին , թէ իր գրքին վրայօք այսքան բանադատութիւններուն և նշանակուած խալաւաւակութիւններուն նայելով՝ հրապարակական թերթերու միջոցաւ իր մեղանքը ու սխալանքը խոստովանելով՝ ինքը հերքէ զանոնք :

մը . ուրեմն ստամբար ծանր և դժուարամարտ նիւթերով լին ըլլալով ընականաբար անախորժութիւն կալաւահի : Ըսն որ սրտի կեղեքումն ալ ունի , բայց սակաւ անտարակոյս ոչ արեան շատութիւնն առաջ եկած է , ոչ մակարդէն , ոչ երակաց բարակութիւնէն և ոչ ալ ընդարձակութիւնէն , ինչու որ զարկին կանոնաւորութիւնը կըլտահացանէ զմեզ որ հեղուկները այլալաւ չեն և մարմնոյն բովանդակութեանը մէջ ամենին խառնակութիւն մը չկայ . ուստի պէտք է կարծել որ նոյն սաստիկ երեւակայութիւնը . . .

ՊՕՆԱ . Թեպէտ կը հաստատուէք , ես չեմ հաստատուիր :

ԹԱՐ . Լաւ խորհեցէք Պ . տղայք , չըլլայ թէ սրտի կեղեքումը թանձր , առատ ու մանկարդեալ արիւնէ առաջ եկած ըլլայ :

ՊՕՆԱ . Երակակի շնորհ ընէք . ահ , (գէշի նշան կրնէ) Պ . Տ . Սերլինոյ , քննեցէք սա երակը :

ՄԵՐ . (կընեն) . ահ , (զուլուր կը շարժէ) :

ՊՕՆԱ . Սինչե ճիշդ է այս երակը : (զեննելով)

ՄԵՐ . Կարծեմ թէ ոչ . (միւսը բռնելով)

ՊՕՆԱ . Սինչայ կանոնաւոր զարկ է :

ՄԵՐ . Ո՛հ , ո՛հ , պարոն :

նի հրապարակաւ . ապա թէ ոչ եթէ տակաւին կը յուսայ , որ այդպիսի խաբէական ձեռնարկութիւններով իր վրայէն արատը ու դալձակղութիւնը կրնայ բառնալ տալ , ամենևին չի յուսայ . քանզի ատանկ Հայէքներով այսուհետեւ չկրնար պաշտել տալ զինքը . և եթէ այսքան մտերմաբար և յանդիմանաբար զուրցնէս չի հասկըցանէմինչե ցարդ , կը մնայ մեզն թէ իրեն և թէ իր քրոջին համար համառօտապէս զուրցել , ինչ որ Ըստքել անունով Հայ վարդապետին մէջը՝ ասկից դարձաւ կէս յառաջները , իրեն պէս մեկուն հրատարակած այլանդակ գրքին վրայօք ըրած դատաքնութեանը վերջ տալով զուրցեր է . — Ըստ հետեւ չեք ինչ ֆայտայ , ըստ Ընտաւութիւն հար հար կայտայտեալ գրքոյդ գլխուղ վրայայ , լից 'ի նաւն տար 'ի Սայտայ . — Ընտողին օրինգի ձայնը բան է . չունողին թնդանթն անգամ ոչ բաւ է . . .

Ըհա այսքան մը առ այժմ 'ի պատասխան գրեցի մեր բանասեր բարեհաճներուն . սպասելով՝ որ Վրգային արգարադատ վարչութիւնը ինչ տնօրէնութիւն պիտի ընէ մեր դատին , :

(Թ . Սինչեգատեանց 1864 Վեկտ . 3 Ի Կ . Պրես :

« Պ . Տնօրէն — Սեղու անուն թերթեր 252թուովը հրատարակած էր թէ « Սու չի վանքին հոս եղող միտարաններէն մէկը բարեւեր և ողորմած անձէ մը անցեալները բազնիք տարուելով , ինքը ներսը լուացուած ատեն , նոյն անձը դուրսը անոր 4-եքը ծանրեկէ գտնելով հետաքրքրութիւնը շարժեր ու պարպելով զանի՝ 130 օսմանեան լիւրա գտեր է մէջ » :

Սեղուն այս լուրը կուտայ , բայց շնշանակէր թէ ո՞վ է այն բարեւեր ու ողորմած անձը՝ որ 130 ոսկին գտեր է . և չայտնէր թէ ո՞վ է այս լուրն իրեն հաղորդողը :

Ուստի հրապարակաւ կպահանջեմք իրմէ որ յոյց տայ մեզ կամ յիշեալ լուրն իրեն հաղորդողը , և կամ իրեն բարեւեր ու ողորմած ըսած անձը :

Սեղուն յիշեալ լուրը բողոքովն սուտ է :

Ըրիտաւակէս վարդապետ միաբան Ս . Կարապետի 3 գեկտեմբեր 1864

ԵՅԼԵԼԵՅԼԻՔ

Դախորդ ամսոյն Յին Լնտոնի մէջ ուժգին փոթորիկ մը ելնելով , քաղքին փողոցները մեծամեծ աւերակներով լեցուցեր ու պարտեղները բողոքովն աւերել է ծառերը արմատովն հանելով : Ըստ օստկարի փոթորիկը նաւահան գրաստի նաւերը իրենց կայմերէն ու առագաստներէն մերկացուցեր է :

ՊՕՆԱ . Թերեմ երակը գէշ է :
ՄԵՐ . Ընտաւէ :
ՕՆԵՍ . (Տարօրինակ բան . արդեօք յանկարծ զարկը փոխուեցաւ)՝ Երեքեք Սարգուհի օրիորդ , ես ալ զննեմ մէյ մը : (Ըսկէ կանոնաւոր չեկրնար ըլլալ) Պ . Տ . Սերլինոյ , սա զարկը մէյ մ'ալ քննեցէք , ինծի կը թուի որ շատ աղեկ է :
ՄԵՐ . Չճմարիտ է . հիմայ շատ աղեկ է :
ՕՆԵՍ . Սինչե ասկէ կանոնաւոր կրնայ ըլլալ :
ՄԵՐ . Ո՛հ , ոչ պարոն , կանոնաւորագոյն է :
ՕՆԵՍ . Հրամանքնիդ ալ զննեցէք Պ . Տ . Պանթաթիմա :
ՊՕՆԱ . Ես արդէն զննեցի և գէշ է , արդ ներեցէք Պարոնայք , որ կանոնաւոր գիտողութիւններով այս հիւանդութեան գուշակականը և ճանաչողականը յայտնեմ ձեզ : Լըսե իրեկրատ . « Կուսակցութիւնն փոքրագուստ արգիւնեցաւ , և փոքրագուստ արգիւնեցաւ » :
ԲԱՆ . Ո՛հ , կեցցես :
ՊՕՆԱ . (Բրորդ , անուննիդ ինչ է :
ՎԱՐ . Իմ անունս հիւանդութեանս հետ յարաբերութիւն մը չունի :
ՊՕՆԱ . Ինչեւեմ մեկնիդ նոյննոմ ինչեւեմ :

